

Maandag 8 januari 1917 – ochtendeditie

Parijs, 7 januari. Officieel: In België levendige artilleriestrijd in de sector van Nieuwpoort.

Londen, 7 januari. Officieel: De vijand heeft vanochtend vroeg na een kort maar hevig bombardement getracht onze schansen ten zuidwesten van Wijtschate binnen te dringen. De aanvallers zijn echter met aanzienlijke verliezen in wanorde teruggedreven.

Een andere poging, vanochtend onder dekking van hevig vuur tegen onze voorposten ten noorden van Ieper door de vijand gedaan, is door ons vuur verijdeld.

Uit Luikerland.

Luik, 30 december.

De bezetting heeft ingetogen en huiselijk de kerstboom geplant en de hoge heiligdagen doorgebracht in het soldatenheim. De Roomse militairen hebben in onze stad gelegenheid genoeg om kerkelijke diensten bij te wonen. Voor de protestanten is een lang ontwijde katholieke kerk tot tempel ingericht. De Duitse vrijmetselaars hebben hier ook een loge. Veel militairen bezoeken onze schouwburgen en bioscopen.

De kerstmisdagen, zowel als al de andere tweedaagse feestgelegenheden in het jaar, lokken altijd veel vreemdelingen. Al is thans deze toeloop nauwelijks een schijn van vroeger, al is de beweging hier binnen deze dagen niet te vergelijken met het gewoel en de drukte in vredesdagen, toch bevindt een buitenman zich, meent hij, in een stad met buitengewoon veel volk. Die buitenman komt van heinde en ver, uit Luxemburg, Namen, Limburg, Holland, ik bedoel voornamelijk Limburg, is verzot op Luik, in vredestijd zo dicht

bij de deur, thans zo onbereikbaar ver. Onze buitenmensen zijn thans deze, die nog ruim hun dagelijks brood verdienen, daarbij kunnen overhouden om te sparen en om zich te goed te doen aan vermaak. Het zijn landboeren, groenteboeren, handelaars, beurslieden, opkopers, wat weet ik al; allen mensen, die veel meer dan vroeger geld winnen, terwijl in hun buurt soms maar juist genoeg is om de honger te stillen.

Toch komt uit die geld hebbende mensendrommen geen opwekkende, geen aanstekelijke vreugde, die soms de hoofdstad van Walenland tot één joel maakte en in volle straat de scharen tot dansen aanzette om de zo vermaarde “cramignons” dansend en schaterend uit te gekken. Wie zou kunnen en willen zingen, voelt zich gepletterd onder de algemene wereldellende en weet, dat miljoenen noch eten, noch slapen, noch wakker kunnen zijn, zoals het zou zijn, indien vaderland en mensdom niet waren geteisterd.

Nu stonden hier toch in deze derde oorlogskerstdagen twee schouwburgen en acht cinemazalen open. Alle waren zozeer volgepropt, dat nog telkens de toestroming buiten groter werd en wie reeds plaats gevonden had binnen, bijna de adem afgesneden werd, zowel bij de dag- als bij de avondvoorstellingen. Men moet bedenken, dat de hogere burgerij zich hier op afstand houdt en het uitsluitend gewone mensen, ja, veel werkvolk zijn, die 25 centiemen tot 1,20 F per persoon betalen, zonder het verbruik van dranken te rekenen. De hoogmis van kerstmis, in de kathedraal, had al even ongewoon veel volk naar deze mooie gotische kerk gelokt. Een mis met muziek is hier altijd voor een menigte mensen, die nooit bidden en ook aan kerkgang geen behoefte hebben, wel een schouwburgvoorstelling waard.

Bij het aantal, dat bezoek aan deze kostende gemakkelikheden afkeurt, als zijnde onnodige uitgaven, wensen wij niet te behoren. Al

zijn er onder de menigte wel enkelingen, die beter voedsel zouden kopen, dan genot te betalen, dezen toch maken uitzondering onder de duizenden, die wel aan vermaak kunnen offeren, zo veel geld laten rollen en brood en draaglijk leven bezorgen aan een aantal spelers, kunstenaars, kelners, dienstvolk, die anders alleen zouden moeten gerekend worden bij de behoeftigen of de schamele armen. Is het waarlijk niet verkieslijker iemand te helpen door hem te laten loon verdienen, dan hem af en toe een aalmoes in de hand te stoppen?

Een tentoonstelling in een viertal zalen van onze Academie voor Schone Kunsten, waar men enkel 10 centiemmen entree betaalde, had, treurig genoeg, minder bijval dan het hierboven vermelde. Nochtans troffen we daar werk aan van onze beste meesters. Het is waar, het volk verstaat geen kunst. In onze scholen, de Belgische bedoel ik, wordt de liefde tot de kunst niet voldoende gewekt.

Onze voorname dames zelfs, die zo graag hun beste wil tonen, wanneer het geldt een officiële opening van een tentoonstelling bij te wonen, waar ze dan vooraan zitten om een officiële redevoering te beluisteren, komen ook al maar karig naar een bescheiden expositie. De beide kerstdagen waren ze nochtans in hun zon- en maandagpraal uitgebreid aanwezig bij de lange en talrijke rijen kleine, sneeuw wit gedoekte tafeltjes van “Charlemagne”.

Daar is thans het fijn gebak, van zo uiteenlopende aard, dat ik het bij name niet kan vermelden, helemaal niets meer dan herinnering en moeten ze zich bevredigen met chocoladesnuisterijtjes en wat men nog suikergoed durft noemen, of met een kopje roomkoffie. Dit alles is bijzaak. De veren, de bloemen, de hoeden, het bontwerk, het schoeisel, het kleed, de mantels, de gewaden, alles naar de laatste dracht, pronken, bekoren en lokken, dat is hoofdzaak. Die wemelende, schetterschitterende, mooi glanzende, bedwelmend zwevende menigte is oppergelukkig toch een paar dagen in de week

te hebben, om zichzelf te vergenoegen aan vertoon, en de verbeelding in te spannen wat voorbijgangers met een bescheiden blik wel mogen genieten uit de hemel achter de spiegelruiten. Ook zij mogen graag die speeltijd hebben binnen dit tijdperk van weeldestraf.

Onze koolmijners vergenoegen zich met minder. Ze zijn verheugd hun volle dagen, zonder één breukje te kunnen werken en de kolen onder hun ogen te zien weggaan. Hun voedsel is magerder dan vroeger en beperkt ook. Ze moeten thans met overleg eten, maar ze hebben het groot genoeg, nog wat bij hun droog brood en hun voorraad uit de noodcommissie te voegen. Ze kunnen nog klompen en schoenen kopen en geld hebben om kleren te verstellen en de wintervorst op straat te houden. Waren maar allen als zij! Want ik ben heel zeker dat ook zij de kerstmisdagen hebben meegevierd. Ze zijn er bij als het hele volk viert. Dan kan u een vertrouwensman uit een van onze grote verkoophuizen horen zeggen, als tegen ons op Sinterklaasdag: “Hier, meneer, verkocht ik gisteren, aan deze toonbank, voor 600 F, tegen op een gewone dag enkel voor 100 F. Dat is het volk dat afkomt. Het werkvolk, dat nog kan verdienen.”

Met de cinema aan het front.

In de Daily Express vertelt een Amerikaan hoe hij als cinemafotograaf in Frankrijk werkte om opnamen van de gevechten aan het westelijk front te maken.

“Ik was al acht keer gevangen genomen bij mijn pogingen om naar het front te komen en tenslotte bevond ik mij in Amiens met het dringend bevel, ten spoedigste de stad te verlaten.

Die avond vertrok er een artillerietrein naar het front. Ik klom op een der vlakke wagens, waar ik onder het zeildoek kroop dat over een

stuk veldgeschut lag, en mij voor de nacht gereed maakte. Spoedig viel ik in slaap.

Toen ik de volgende ochtend wakker werd, was ik reeds te Bergen. Ergens in de buurt heerste een geweldig lawaai; de kanonnen kraakten en donderden, zodat de lucht ervan dreunde. En toen ik uit mijn schuilhoek keek, zag ik juist een regiment Highlanders voorbijgaan in de richting vanwaar het gedonder klonk.

Die gelegenheid moest ik waarnemen. Ik kwam uit mijn schuilplaats, ruilde met een Highlander enige sigaren voor een stuk chocolade en volgde toen het regiment. Na twee uur marcheren kregen we bevel om in de eerste loopgravenrij te gaan.

Jongen, wat was dat een dag! Terwijl de Highlanders op de Duitsers vuurden, werkte ik met vlijt aan mijn camera, want voor de eerste maal bemoeide niemand zich met mij. Iedereen was te druk bezig om op mij te kunnen letten ...

Die loopgraaf werd spoedig onhoudbaar voor enig sterfelijk mens en tenslotte kwam het bevel, om terug te trekken.

De mannen die uit de loopgraaf weg konden komen verdwenen zo spoedig zij konden. Ik bleef achter, niet omdat ik gewond was of omdat ik er erg op gesteld was om er te blijven, maar omdat ik een opname van een Duitse inval wilde maken.

Dat lukte mij dan ook en toen ik hen bemerkte kwamen zij op een honderd meter afstand als konijnen wippend op mij aan.

Ik kroop uit de loopgraaf alsof de duivel mij op de hielen zat en rende weg zo hard ik kon. De lucht was vol van het gefluit der kogels en in mijn verbeelding voelde ik ieder ogenblik een Duitse bajonet in mijn rug te stoten.

Ik kwam al rennend tenslotte in een Frans linieregiment terecht en toen ging mijn haar weer vlak liggen. Maar voor ik op mijn sterfbed lig zal ik nooit zo dicht bij de dood zijn geweest als op die dag.

Op zekere avond, tijdens een bombardement nam een Belgisch soldaat, die ik vroeger als kelner te New York had gekend, mij mee in een wijnkelder en gaf mij wat stro om op te slapen. In hetzelfde huis waren nog enige Belgische soldaten ingekwartierd.

Even na middernacht viel een projectiel uit een 42 cm kanon op het huis en ontplofte. In de kamer waar ik sliep werden negen man gedood en op de verdieping daarboven nog vijftien man.

Ook aan de Somme ontsnapte ik in juli 1916 op merkwaardige wijze aan de dood. Ik kan u daaromtrent niet veel meer vertellen, dan dat iemand die opwindende gebeurtenissen wil meemaken, nergens beter heen kan gaan dan daar.

Ik draaide de kruk van mijn "movie"machine achter de Engelse loopgraven en maakte wat opnamen, toen er ergens in de buurt een granaat ontplofte, die mijn toestel aan stukken sloeg, terwijl ik zelf later met een lichte schedelbreuk wakker werd.

Maar ik leef nog en ik ben er nu aan gewend. Ik ben van alles gaan houden en daarom ga ik er weer heen."

Omtrent de overstroming bij Brussel meldt het Vlaamsche Nieuws nog het volgende:

Tengevolge van de overstroming kwam het water in de kelders van de brouwerij "De Hert" te Vorst, en deed er de gasteller ontploffen. Een naburige verzamelaar vloog insgelijks met verschrikkelijk geweld de lucht in, zodat een brand ontstond die de grootste inspanning der pompiers vergde om geblust te worden. De schade is zeer aanzienlijk.

In het station van Vorst is alle verkeer onmogelijk geworden, daar heel het gebouw midden het water staat.

Slechts sedert vandaag werd het tramverkeer tussen Brussel en Vilvoorde gedeeltelijk hersteld; men kan zich een gedacht vormen van de uitgestrektheid der overstroming langs die kant, wanneer men weet dat de treinen Brussel-Antwerpen, eventjes buiten het station van Schaarbeek, tot Weerde toe midden een overgroot meer rijden dat zich aan weerskanten van de ijzeren weg uitstrekt.

De kantine der Massuistraat en van de Antwerpse Steenweg werd overstroomd, evenals de belangrijke magazijnen voor apotheekproducten van M. P. ... waar hele pakken koopwaar door het water werden meegesleept en de pompiers met de grootste moeite de overige konden redden.

De Continentale Gasmaatschappij, die Ukkel, Vorst, Etterbeek en Elsene bedient, heeft volgende mededeling rondgezonden:

“Door de overstroming der Zenne werd onze fabriek onder water gezet, en de gasproductie voor onbepaalde tijd stopgezet. Men mag er zich dus ieder ogenblik aan verwachten zonder gas te komen. Om alle ongelukken te vermijden, moeten alle kranen van de gasleiding degelijk gesloten worden. Wanneer de gasleiding zal hersteld worden, moeten de abonnees, voor ze de gasteller heropenen, de bediende van het gas verwittigen.”

En zo sleept de overstroming allerlei onaangenaamheden en zelfs ongelukken mee. Woensdagmorgen mocht men hopen dat alle gevaar voor verdere overstroming geweken was, doch heel de dag regende het, en tegen donderdagmorgen begonnen de overheden te vrezen dat de Zenne opnieuw haar parten zou beginnen te spelen.

Maandag 8 januari 1917 – avondeditie

Liefdewerk der maaltijden voor de armen in België.

Sedert meer dan twee jaar heerst er in België veel armoede, voornamelijk in de grote steden. De nood neemt steeds toe naarmate de oorlog voortduurt.

In vele plaatsen hebben zich comités gevormd, welke trachten hulp te brengen aan de arme bevolking.

Een der meest beproefde steden is voorzeker Antwerpen. In de voorheen zo bloeiende havenstad heerst groot gebrek tengevolge van de werkloosheid en de duurte der levensmiddelen.

Onder directie van mevrouw Théophile van Dieren, Consciencestraat 8, heeft zich daar een comité gevormd, dat sinds geruime tijd warme maaltijden verstrekt aan een groot aantal schoolgaande kinderen.

Verlangend zijn nuttige werkzaamheid zoveel mogelijk uit te breiden en ook de arme bewoners der overige grote steden te hulp te komen, heeft het comité besloten een oproep te richten tot het Nederlandse volk, dat vanaf het begin van de oorlog in zo ruim mogelijke mate meeleeft met het lijden der arme Belgen.

De giften welke men ons wel zal willen toezenden zullen gelijkelijk worden aangewend voor de armen van Antwerpen, die van Leuven en het Liefdewerk, tot Hulp aan Schaamarmen in België, waarvan de hoofdzetel te Brussel gevestigd is, en steun verleent in alle plaatsen aan diegenen die in stille armoede lijden. Het aantal van die laatsten is zeer groot.

De verdeling van de gelden geschiedt te Antwerpen door Mevr. Th. Van Dieren, te Leuven door professor A. Nerinckx en Prof. Dr. A. R.

Noyens (Nederlands consul), te Brussel door Mevr. E. Rolin-Jacquemyns, Industrieplein 35.

Behalve door het zenden van giften, kan men ons liefdewerk steunen, door bonboekjes of intekenlijsten bij vrienden en kennissen te laten circuleren.

Moge onze oproep een gunstig onthaal vinden, opdat het ons mogelijk zou zijn gedurende deze winter enige verlichting te brengen in het lijden van onze arme landgenoten.

Comité voor Nederland:

Mevr. Eugene Meeus-Jacobs

Gentsestraat 31, Presidente

Mevr. L. Van Delft

Laan van N. Oostindie 9

Mevr. R. v. Dieren

Schuijtstraat 320

Mevr. F. Le Jeune

Harstenhoekweg 62

Mevr. R. v. Strydonk

Seinpostduin 24

Mej. M. Jamar

3e van den Boschstraat 43

Betoging tegen het wegvoeren van Belgen.

Parijs, 8 januari. Een ontzaglijke menigte had aan de oproeping van de Liga voor de rechten van de mens gevolg gegeven, welke liga een betoging tegen het wegvoeren van de Belgen had belegd. De oud-minister Painlevé en de Belgen Maeterlinck en van der Velde hielden redevoeringen.

De dichter Maeterlinck verklaarde, dat het beroep van de Belgische werklieden een van de meest hartverscheurende noodkreten was, die op aarde hadden weerklonken. Hij bezwoer de onzijdigen alles te doen wat hun plicht was, zij hebben weliswaar verzet aangetekend, sommige met zeer lovenswaardige nadruk. Spanje heeft enige beloften gekregen, Duitse beloften over verzachting van de maatregel en terugvoering van de Belgen. De Verenigde Staten zijn heviger in beroering gekomen dan de anderen, de betogingen zijn elkaar opgevolgd. Maar wat is dat alles in vergelijking met wat zij zouden moeten doen om hun geweten van schuld te bevrijden tegenover de geschiedenis, die hen zal beoordelen.

Van der Velde herinnerde aan de uitroep waarmee het beroep van de Belgische werklieden besluit: "Aangaande ons, als het geweld er een ogenblik mocht in slagen ons lichaam tot slavernij te dwingen, onze zielen zullen nooit iets anders willen dan de onafhankelijkheid van ons land en de triomf van het recht."